

3 - Edebiyatımızın Millileştirilmesi ve Yenilenmesi

Halk edebiyatı ne gibi şeylerdir? Önce masallar, fıkralar, efsaneler, menkıbeler, üstureler; ikinci olarak, atasözleri, bilmece; üçüncü olarak, Dede Korkut Kitabı, Aşık Kerem, Paşazade İsmail, Köroğlu gibi hikayelerle Cengizname; beşinci olarak, Yunus Emre, Kaygusuz, Karacaođlan, Dertli gibi tekke ve saz şairleri; altıncı olarak, Karagöz ve Nasreddin Hoca gibi canlı edebiyatlar.

3 - Edebiyatımızın Millileştirilmesi ve Yenilenmesi
(Ziya Gökalp - Türkçülükün Esasları)

Türkçülere göre, edebiyatımız yükselmek için, iki sanat müzesinde eğitim görmek zorundadır.

Bu müzelerden birincisi Halk Edebiyatı, ikincisi Batı Edebiyatı'dır. Türkçe şairler ve yazarlar bir taraftan halkın güzel eserlerini, öte yandan Batı'nın şaheserlerinin model olarak almalıydılar. Türk edebiyatı, bu iki çiraklık devresini geçirmeye ne milli olabilir, ne de gelişebilir. Demek ki edebiyatımız bir taraftan halka doğru öbür yandan Batı'ya doğru gitmek zorundadır.

Halk edebiyatı ne gibi şeylerdir? Önce masallar, fıkralar, efsaneler, menkıbeler, üstureler; ikinci olarak, atasözleri, bilmece; üçüncü olarak, Dede Korkut Kitabı, Aşık Kerem, Paşazade İsmail, Köroğlu gibi hikayelerle Cengizname; beşinci olarak, Yunus Emre, Kaygusuz, Karacaođlan, Dertli gibi tekke ve saz şairleri; altıncı olarak, Karagöz ve Nasreddin Hoca gibi canlı edebiyatlar.

Edebiyatımız, bu modellerden ne kadar çok feyiz alırsa, o kadar çok millileştirilmiş olur.

Edebiyatımız ikinci tür modelleri de Homere ile Virgile'den başlayarak, bütün klasiklerdir. Yeni başlayan bir milli edebiyat için en güzel örnekler, klasik edebiyatın şaheserleridir. Türk edebiyatı, klasiklerin bütün estetik güdalarını içine sindirmeden, romantiklere ve daha sonraki mesleklerle yanışmamalıdır. Çünkü genç milletler, idealleri kahramanlıklarını yücelten bir edebiyata muhtaçtırlar. Klasik edebiyatlar, genellikle bu amacı sağlayacak niteliktedir. son zamanda Fransa'da klasik edebiyatın bu eğitimci rolünü kanıtlayan canlı bir delildir.

Bununla birlikte, biz Batı'nın önce yalnız klasiklerine deşer vermekle, Romantizmin sağlayacağı yararlardan da büsbütün yoksun kalmamalıyız; çünkü Romantizm'in esaslı, halk edebiyatıdır. Avrupa'daki bütün Romantizm hareketleri halka doğru gitmekle, halk masallarını ve destanlarını örnek almakla başlamıştır. Demek ki, biz edebiyatımızı yetkinleştirirken, Klasizm ve Romantizm dönemlerini birlikte yaşamış Olacağız; öyleyse, Batı edebiyatını ruhumuzla özümlemeye çalışırken, Batı Romantiklerinin halk edebiyatlarından nasıl yararlandıklarını da anlamaya çalışmalıyız. Edebiyatımızın Batı babalarını geçirdiği çiraklıkta da, "milli edebiyatımızın yetkinlik kazanması" diyebiliriz.

Bu ifadelerden anlaşılmalı ki, milli edebiyatımız millileştirme ve batılılaşma adları verilen iki eğitim devresinden geçtikten sonra hem Avrupalı bir edebiyat haline girecektir.

Milli edebiyatımızın kuruluşunda Türk Ocakları'nın da büyük bir rolü vardır. Türk Ocakları, sahnelerinde, halk tiyatrosunda Karagöz ile Orta Oyunu'nu ara-sıra göstererek canlandırmalıydılar. Masalcılara masal söyleterek, meddahlara taklitler yaptırmak, saz şairlerine destanlar, koşmalar, maniler okutarak milli edebiyatı canlı bir biçimde halka gösterebilirler. Dede Korkut, Yunus Emre, Kaygusuz Abdal, Dertli, Karacaođlan, Aşık Ömer, Gevheri gibi halk şairlerine ve Nasreddin Hoca, Yincili Çavuş, Bekir Mustafa gibi halk tiplerine özel geceler ayırarak, bunların hatıralarını devam ettirmeye çalışmalıydılar. Halk edebiyatı ait kitaplarla, sözlü gelenekleri toplayıp halk kütüphaneleri kurmakta Türk Ocakları'nın görevlerinden biridir.